

Rådhusgata 1, 2270 Flisa
post@asnes.kommune.no
62 95 66 00
asnes.kommune.no

Innlandet fylkeskommune
Postboks 4404 Bedriftssenteret
2325 HAMAR

Flisa 10.03.2023
Vår ref.: 22/98-6/29117501
Arkiv: K1-120
Deres ref.: ae5933d5-ff5c-
4916-98de-7bea35c20938

Åsnes kommune - Høringsinnspill regional plan for klima, energi og miljø Innlandet

Bakgrunn

Åsnes kommune har mottatt planforslag på høring fra Innlandet fylkeskommune avdeling for Samfunnsutvikling – Regional plan og analyse på «*Regional plan for klima, energi og miljø*». Høringsbrevet er datert den 20. desember 2022.

Høringsfrist er den 10. mars 2023.

Regionalt planarbeid er forankret i Innlandsstrategien, vedtatt av fylkestinget den 23. september 2020. Innlandsstrategien gir retning for prioritert politikk for perioden 2020 – 2024. Regional plan for klima, energi og miljø er en av tre nye regionale planer som skal utarbeides i Innlandet denne perioden.

Fylkesutvalget vedtok den 20. desember 2022 (PS 155/2022) å legge forslag til plan ut på høring: «*Fylkesutvalget legger forslag til Regional plan for klima, energi og miljø ut til offentlig høring med høringsfrist den 10. mars 2023*».

Lenke til saksframlegg i fylkesutvalget:

<https://prod01.elementscloud.no/publikum/920717152/DmbMeeting/598>

Lenke til planforslaget den 20. desember 2022 (også vedlagt dette saksframlegg):

<https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/regionale-planer/regional-plan-for-klima-energi-og-miljo-horing/>

Lenke til kartapplikasjon:

<https://innlandet.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=560868b6f10c47b589f483a8d1afa87d>

Høringsdokumentet Regional plan for klima, energi og miljø er delt inn i 5 kapitler pluss vedlegg. Under vurderinger vil hvert kapittel bli kommentert.

Planen skal utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for Innlandet. Klima- og miljøhensyn skal veie tungt i alle samfunnsspørsmål, men skal tilpasses at vi lever i by og bygd.

Innlandet skal ta en ledende posisjon i det grønne skiftet og sirkulærøkonomien, og omstille seg til bruk av fornybar energi. Det handler om å forvalte naturressursene på en bærekraftig måte og skape nye arbeidsplasser.

Kommunene er en viktig brikke i klimaarbeidet. Dette ble poengtert i regjeringens klimaplan, som ble lagt fram i januar 2021. Her poengteres kommunens ulike roller og muligheter i klimaarbeidet *«I det lokale klimaarbeidet spelar kommunane ei heilt sentral rolle både for å få ned utsleppa av klimagasser og for å tilpasse samfunnet til eit klima i endring»*.

Blant annet blir kommunens ansvar i arealplanlegging, mulighetene i rolla som samfunnsutvikler og tjenesteyter trukket frem; *«Klima må vere ein del av alle avgjerdene kommunane tek. Kommunedirektørar, ordførarar, økonomisjefar og dei tilsette må integrere klima i viktige avgjerder. Avgjerder som blir tekne i dag, påverkar energibruken og utsleppa i lang tid fremover. Val som ikkje er i tråd med lågutsleppsutviklinga, vil gjera klimamåla dyrare og vanskelegare å nå»*.

1. Innledning

Innlandet i stort og smått

Høringsdokumentet innleder med å beskrive at vi i Innlandet har mye natur og at vi har økosystemer under press. Økosystemer blir definert og transport, jord- og skogbruk blir trukket fram i forbindelse med klimagassutslipp (transport og jordbruk) og opptak av klimagasser (skogbruk).

Merknader:

Vi mener at avsnittet innledningsvis går for lite i dybden med disse tingene, selv om temaene tas opp senere i høringsdokumentet. Skog utgjør ca. 50 % av arealet i Innlandet og sammen med jordbruket gir det grunnlag for en stor andel av verdiskapning, bosetting og sysselsetting lokalt og regionalt. Økosystemer i både jord- og i skogbruksområder er under press og burde etter vår mening nevnes mer spesifikt – ikke bare nevnt i forbindelse med utslipp og opptak av klimagasser. Alle som er bosatt i Innlandet har et forhold til jordbruk og skogbruk i større eller mindre grad og burde innledningsvis ha fått mer oppmerksomhet.

Innholdsfortegnelse bør også inneholde sidehenvisning.

Sammenhenger og motsetninger

Som det står i høringen omhandler planens tre hovedområder klima, energi og miljø store og komplekse tema som påvirker hverandre. Tiltak som kan være positivt for energi og miljø, men negativt for klima, og omvendt.

Under «Interessemotsetninger» nevnes det at for å nå målene innenfor klima, energi og miljøområdet vil vi møte mange dilemmaer og interessekonflikter. Det gis eksempler på dilemma som er løftet opp i FN-Sambandet; klima mot naturvern, natur mot mennesker og økonomi mot natur.

Merknader:

Vi ønsker at kapitlet om interessemotsetninger fikk mer omtale enn det som er lagt opp til i planen. Interessemotsetninger blir det ikke mindre av og det bør i planens hoveddel og i handlingsprogram belyses hvordan man vil legge opp til å få minst mulig konflikt mellom interessemotsetningene.

FN's bærekraftsmål gir føringer i planen

FN's 17 bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Ifølge høringsdokumentet er de mest aktuelle bærekraftsmålene for regional plan for klima, energi og miljø bærekraftsmål nr. 3, 6, 7, 9 11, 12, 13, 15 og 17.

FN's 17 bærekraftsmål

Senere i høringen under kapittel 3 – Hvordan skal vi nå målene og Forskning og utviklingsarbeid er det beskrevet at: «*For å få til omstilling må det satses sterkt på forskning og utviklingsarbeid. Gjennom økt kompetanse er det mulig å involvere i større grad enn i dag, og utvikle teknologiske løsninger som reduserer klimaavtrykket*».

Merknader:

FN's bærekraftsmål nr. 4 «God utdanning» skal sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring. Norge har allerede et relativt godt utdanningssystem, som gir alle barn lik rett til tilgang til gratis skolegang. Vi har også gode stipend- og finansieringsordninger gjennom Lånekassen, som gjør høyere utdanning lettere tilgjengelig for alle.

I forbindelse med å nå målene som man har satt seg, er skole og utdanning etter vår mening en av de sikreste kriterier for å lykkes og mener derfor at Regional plan for klima, energi og miljø også bør omfatte FN's bærekraftsmål nr. 4 - God utdanning.

FN's bærekraftsmål nr. 14 «Livet i Havet» blir påvirket selv om Innlandet ikke har egen kystlinje, som nevnt i planen har Innlandet Norges lengste elv Glomma og vi har også andre store vassdrag som blant annet frakter miljøgifter og plast. Vi har derfor ett ansvar med livet i havet.

I forbindelse med å nå dette målet nasjonalt, så må også Innlandet etter vår mening bidra til å minimere påvirkning til livet i havet og mener derfor at Regional plan for klima, energi og miljø også bør omfatte FN's bærekraftsmål nr. 14 – Livet i Havet.

Nasjonale forventninger og statlige retningslinjer

Ikke noe å bemerke.

ÅSNES KOMMUNE

1. Mål og delmål

For å nå planens ambisjoner om å konkretisere en offensiv klima-, energi-, og miljøpolitikk, er det utarbeidet et hovedmål for hvert av de tre områdene **klima, energi og miljø**. Under hvert av de tre hovedmål er det tre delmål som synliggjør områder som er viktige for å nå hovedmålet.

Merknader:

FN's bærekraftsmål nr. 12 omhandler forsvarlig forbruk og produksjon og har et delmål om reduksjon av matsvinn. FN har estimert at en tredjedel av all mat som produseres i verden aldri blir spist. Dette er problematisk både fra et etisk og miljømessig perspektiv ettersom matproduksjon legger beslag på 37 % av verdens landarealer, 70 % av ferskvannet og står for 24 % av globale klimagassutslipp. Regjeringen har sammen med matbransjen et mål om å halvere matsvinnet i Norge innen 2030. I 2021 viste resultater at det ble kastet om lag 10 % mindre mat enn i 2015.

Vi er klar over at det kan være hensiktsmessig å begrense en regional plan for klima, energi og miljø til bare å inneholde og omhandle det mest nødvendige, men siden matsvinn fortsatt er et stort miljøproblem på alle nivåer lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt og i stor grad er med på å opprettholde eller øke utslipp av klimagasser, ønsker vi at også FN's bærekraftsmål nr. 12 – Ansvarlig forbruk og produksjon, er med i planen.

Det vil også henge sammen med strategi i handlingsprogram om reduksjon av klimagassutslipp 3.5.1 «*Gjennomføre matsvinnprosjekter i offentlig kantiner og skoler og innføre rutiner for å minimere matsvinn*». Dette bør imidlertid også omfatte for eksempel informasjonskampanjer for befolkningen generelt i fylket.

Seks satsingsområder

For å nå planens hovedmål innenfor klima, energi og miljø er det valgt ut seks satsningsområder som ansees som spesielt relevante:

1. Innovasjon og næringsutvikling for grønn omstilling i Innlandet.
2. Arealbruk.
3. Redusere klimagassutslipp.
4. Klimatilpasning.
5. Natur- og kulturmiljø og naturmangfold.
6. Omstilling til – og bruk av fornybar energi.

I kapittel tre beskrives strategier for de tre satsningsområder for hvordan man skal nå målene for klima, energi og miljø.

1. Hvordan skal vi nå målene

Vi synes det er positivt at det legges opp til at strategiene tilpasses de regionale ulikheter og legger til rette for å sikre og styrke kommunalt handlingsrom. Som man tidligere har vært inne på i forslag til planen er hensyn til klima, energi og miljø komplekse og kan være motstridende. Det vil si at når man tilrettelegger for næringsutvikling, bedre infrastruktur og befolkningsvekst må man tenke helhetlige løsninger og ha flere tanker i hodet samtidig. De følgende underkapitler i planen beskriver muligheter og utfordringer knyttet til de enkelte satsningsområdene, og tilhørende strategier.

Innovasjon og næringsutvikling for grønn omstilling i Innlandet

Innlandet fylke har fortrinn i form av naturressurser, beliggenhet og kompetanse og spesielt gode forutsetninger innen industri, bioøkonomi, reiseliv og bygg- og anleggssektoren.

Merknader:

Fordi vi er landets største landbruksregion er særlig bioøkonomisektoren viktig, som er basert på produksjon og foredling av fornybare biologiske ressurser. For å redusere skadelig påvirkning på klima og miljø, må det gjennomføres tiltak innen mange av Innlandets ulike næringer og det nevnes tiltak innenfor reiseliv, næringsliv, jordbruk, bygg- og anleggssektoren, transport av gods og mennesker og skogens sentrale rolle gjennom binding av karbon samt lagring av karbon ved bruk av produkter fra skogen.

Vi synes det er positivt at det nevnes spesielt at beiteressursene på inn- og utmark utgjør store verdier for jordbruket og at setring og aktiv beiting binder karbon, er viktig for det biologiske mangfoldet, kulturlandskapet og for dyrehelse. Vi savner imidlertid en synliggjøring av potensialet for å ta i bruk flere beiteressurser i Innlandet også med tanke på produksjon av mat og selvforsyning.

Det beskrives videre at skogen har en sentral rolle i klimaarbeidet både gjennom binding av CO₂ gjennom fotosyntese og lagring av CO₂ gjennom bruk av produkter fra skogen som alternativ til fossile innsatsfaktorer. Vi synes det er positivt at skogen fremheves på denne måten.

Arealbruk

Det står i planen under «Tap av naturmangfold» at: *«Skal vi stanse tapet av skog- og jordbruksområder, kulturmiljøer, naturmangfold og naturressurser, må vi så langt det lar seg gjøre unngå å bygge på mark som ikke har vært utbygd tidligere».*

Merknader:

Her mener vi at det som et eksempel bør nevnes at dette hensyn kan komme i konflikt med ønsket om godt utbygd infrastruktur i skogbruket og satsing på energivirke.

Arealregnskap er et relativt nytt begrep, som er viktig når det gjelder å kunne gi oss kunnskap om dagens arealbruk fordelt på kategorier, og oversikt over utviklingen over tid. Selv om vi befinner oss i distriktet og er omgitt av store arealer er arealene under press. I sammenheng med fremtidig befolkningsutvikling og klima- og miljøvennlig arealbruk er innføring av arealregnskap i kommunens planarbeid viktig og blir antakeligvis mer viktig i årene som kommer.

Redusere klimagassutslipp

Innlandet skal være et lavutslippssamfunn innen 2050. Vi har gjennom Parisavtalen, «Lov om klimamål» og 2030-agendaen forpliktet oss til å kutte klimagassutslipp og følge opp FN's bærekraftsmål. Mål nr. 13 Stoppe klimaendringer er spesielt viktig.

Merknader:

Åsnes kommune mener at planen bør et større fokus på offentlig persontransport med buss og tog med tanke på hyppigere avganger og at bruk av offentlige transportmidler skal lønne seg i forhold til bruk av fossil dreven bil. I tillegg bør godstransport i større grad enn det som er tilfellet i dag legges over fra vei til jernbane.

I forbindelse med kapitlet om klimavennlig jordbruk bør karbonlagring i jord med produksjon og bruk av biokull (pyrolyse) som jordforbedrende tiltak tas med som et viktig klimatiltak;

karbonlagring i jord, holder på vann, binder gift- og næringsstoffer samt har annen positiv effekt på jordsmonnet. Bruk av biokull har også andre fordeler i jordbruket for eksempel som fôr- og strøtilsetning.

Det er positivt at man i høringsnotatet tar for seg betydningen av opptak av klimagasser i skog og i den forbindelse setter søkelys på viktigheten av stedstilpasset skjøtsel av skogen for å beholde og øke opptaket av CO₂ i skog og at dette må gjøres på en måte som ikke er til skade for økosystemene.

Klimatilpasning

Selv om reduksjon av klimagassutslipp er den viktigste måten å forebygge negative konsekvenser av klimaendringene på, er det samtidig nødvendig å gjøre innlandssamfunnet rustet til å møte endret klima.

Merknader:

«Varmere, villere og våtere» er en setning vi hører oftere. Vi må bli i stand til å håndtere klimaendring i forhold til flom, skred (jord og snø) og tørke mv. I forhold til skogbruk må det settes fokus på betydningen av stedstilpasset skogskjøtsel; robust plantemateriale, ungsogpleie, tynning, dette for at trærne i skogen skal bli så godt rustet for framtiden som mulig slik at man unngår å ha skog som er lite motstandsdyktig. Skog som har dårlig skjøtsel er lite motstandsdyktig og har større sjanser for å bli utsatt for tørke, billeangrep, toppbrekk, brann, stormfall osv. Skog – trær og vegetasjon kan dempe eller hindre flom, erosjon og skred.

Fremtidige klimaendringer vil også kreve endret fokus på hvordan samfunnets infrastruktur bør utvikles. Blant annet vil behovet for kraft øke betraktelig og alternative klimavennlige løsninger for kraftproduksjon bør drøftes i planen.

Klimaendringene vil også kreve en annen dimensjonering av kommunal infrastruktur som vei, vann og avløp. Dette bør beskrives i planen, og det bør også vurderes hvilke tiltak i handlingsplanen som kan bidra til å øke kommunenes fokus for å håndtere disse utfordringene i fremtiden.

Omstilling og bruk av fornybar energi

Det står i høringsnotat at: «*Videre kan fylket utnytte en større andel ressurser fra skogbruket til energiformål som et bidrag i det grønne skiftet*» - Spørsmålet er hva den større andel ressurser består av?

Merknader:

Det omtales at Innlandet er Norges største skogfylke. Siden vi er det, kunne vi ønske at dette avsnitt ble viet mer oppmerksomhet enn bare tre linjer. Bruk av tre til energiformål er en bærekraftig ressurs og en beregning av hvor stort potensialet er for å bruke enda mer bioenergi som energikilde bør gjennomføres. Kan man for eksempel doble forbruket i Innlandet slik at det tilsvarer strømforbruket til 140 000 husstander? Samtidig bør det beskrives hvilke negative konsekvenser det har å ta ut biprodukter av tømmerproduksjonen til bioenergi og gjerne veie dette opp mot realisme.

1. Føringer og vurderinger

For å nå nasjonale og internasjonale målsettinger på klima-, energi-, og miljøområdet må alle parter i Innlandssamfunnet bidra.

Merknader:

De naturgitte forutsetninger og premisser innen klima, energi og miljø er komplekse og under press på mange områder. I dette kapittel kunne vi ønske at det i større grad ble beskrevet hvilke utfordringer det er forbundet med de interessekonflikter som vil oppstå i spenningsfeltet mellom bruk og vern – gjerne med eksempler.

2. Handlingsprogram

Handlingsprogrammet er satt sammen av ulike tiltak som enten er påbegynt, er i en planleggingsfase eller bør igangsettes. Noen tiltak gjelder for hele Innlandet, mens noen må tilpasses enkelte deler av fylket. Noen tiltak kan og bør gjennomføres raskere enn andre. I dette høringsutkastet er det ikke tatt stilling til hvilke tiltak som bør iverksettes på kort eller lang sikt. Man har heller ikke sett på hvilke tiltak som må tilpasses ulike regioner – det vil man gjøre i en endelig plan.

Handlingsprogrammet har seks satsningsområder:

1. Innovasjon og næringsutvikling for grønnomstilling i Innlandet
2. Arealbruk
3. Redusere klimagassutslipp
4. Klimatilpasning
5. Natur- og kulturmiljø og naturmangfold
6. Omstilling til fornybar energi

Merknader:

Handlingsprogrammet har strategier, forslag til tiltak, beskrivelse av tiltaket, ansvarlig og forventede samarbeidspartnere. Vi er av den oppfattelse at handlingsprogrammet i store trekk henger sammen med resten av høringsutkastet. Er det slik at det er momenter i vår høring som man velger å ta med i den endelige plan forventes det at momentene også er en del av handlingsplanen dersom det faller naturlig.

Merknader knyttet til handlingsprogrammet:

Pkt. 1.1 Forskning, innovasjon og kompetanseheving og utviklingsarbeid bidrar til at alle næringer, bedrifter og offentlige virksomheter omstiller seg, og driver miljø- og klimavennlig etter sirkulær- økonomiske prinsipper.

Det er avgjørende for arbeidet med klima, energi og miljø at det satses på kompetanseheving og opplæring i det offentlige for å kunne nå klimamålene innen 2030. For å få en økt forståelse for, og eierskap til klimaarbeid og de sirkulærøkonomiske prinsipper, bør det i den regionale planen prioritere egnet opplæring for alle sektorer i det offentlige. Det henvises også til i pkt. 3.1.4 opprettelse av interkommunale rådgiverstillinger i regionene for å styrke regioners kompetanse og oppfølging innen klima og miljø. Disse rådgiverstillinger må ha et sterkt fokus på å bistå kommunene i opplæring i de sirkulærøkonomiske prinsipper, og hvordan man kan jobbe med dette i kommunene og på tvers av sektorer.

Pkt. 3.2 Vi skal være en pådriver for å halvere utslippene fra vegtrafikken i Innlandet. Dette skal vi gjøre ved å stimulere til smartere reisevalg, få flere til å gå, sykle og reise kollektivt, og ved å legge til rette for grønn nyttefordring, transportterminaler og korridorer.

Den største kilden til klimagassutslipp i Solør er veitrafikk, og står for mellom 30 og 50 % av de totale utslippene i kommunene. I tillegg til lokaltrafikken i regionen er det en stor andel gjennomgangstrafikk på RV2. Sammen med gjennomgangstrafikken, er spredt bosetting og lavt folketall en utfordring.

I planforslaget står det at det skal jobbes for elektrifisering av Solør- banen og Røros-banen, og fremføring av Intercity- dobbeltspor til Lillehammer for å øke kapasiteten på jernbanenettet.

For store deler av Kongsvingerregionen er dette ett av de viktigste klimatiltak for fremtiden. Både i forhold til økt persontrafikk og i forhold til å få gods over på bane. Det må også prioriteres tilsving fra Dovrebanen til Rørosbanen og Solørbanen ved Hamar, slik at spesielt godstrafikk kan alternativt fraktes gjennom Østerdalen nordover og ikke minst sørover mot Sverige via Solørbanen. Dette er også et samfunnssikkerhetstiltak hvor man har en alternativ trase ut imot Europa via Solørbanen og nordover i Norge gjennom Østerdalen. Rørosbanen og Solørbanen er viktige bidragsyttere til å få ned klimautslipp i fremtiden.

3.3 Vi skal stille krav om fossilfrie bygg- og anleggsplasser og oppføre klimasmarte bygg med lavt klimafotavtrykk.

I Åsnes har man startet arbeidet med ENØK tiltak i kommunale bygg med en klar og definert målsetting om å redusere energiforbruket i formålsbygg. Det blir viktig på regionalt nivå at man stimulerer til, veileder og prioriterer ENØK- tiltak og prosjekter i kommunal regi i fremtiden.

Det er også viktig at regionen stiller ENØK krav til lokalt næringsliv. Blant annet med insentiver, som støtte til kompetanseheving og tilskuddsordninger for anskaffelse av klimavennlige utstyr/maskiner til bruk innen bygg- og anleggsbransjen. Dette vil skape et konkurransedyktig regionalt næringsliv innen feltet.

3.5 Vi skal legge til rette for at hele innlandssamfunnet gjør nødvendige forbruksendringer, slik at vi sammen får en reduksjon av forbruksbaserte utslipp.

Dette anses som å være et viktig tema på flere områder enn matsvinn, slik det også presiseres i pkt. 3.6 *hvor det skal forebygges mot økt avfallsproduksjon ved å øke andelen ombruk og materialgjenvinning, og sikre god energiutnyttelse av avfall.*

Det er viktig at man i regionen klarer å se alt forbruk i en sammenheng. Vi kan ikke regne med i fremtiden å forbruke like mye selv med energieffektive tiltak. Alternative energikilder innen fornybar energi vil for eksempel påvirke arealbruk og naturmangfoldet. Vi må jobbe for en bevisstgjøring rundt privat og offentlig forbruk av energi.

Sirkulære Solør er et godt eksempel på hvordan også næringslivet bidrar til reduksjon av forbruksbaserte utslipp. Det er viktig at handlingsprogrammet inneholder insentiver (midler og kompetanseheving) til at Sirkulære Solør videreutvikles og motiverer til tilsvarende offentlige-private samarbeid som skaper nødvendige holdningsendringer i samfunnet.

Konklusjon

Utkast til Regional plan for klima, energi og miljø tas til orientering og Åsnes kommune oppfordrer Innlandet fylkeskommune til å innarbeide de presenterte merknader i den endelige plan og handlingsprogram.

Med vennlig hilsen

Marius Skymoen

Dette brevet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur.

